

1. 4. 2015

ID: 97452

Soumrak soudcovské nezávislosti

eFocus

Úvodem bych rád podotkl, že jako soudce Ústavního soudu jsem byl zprvu jednoznačně stoupencem názoru, že se otázka platu nemůže soudcovské nezávislosti dotknout. Tento názor jsem ostatně vyjádřil krátce po roce od svého jmenování v odlišném stanovisku k odůvodnění nálezu ze 14. 7. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 9/05.

Před oněmi deseti lety jsem napsal, že „důvodem hlasování pro vyhovění nebylo moje přesvědčení, že by odejmutím dalšího platu byla dobově ohrožena nezávislost soudcovského rozhodování. V postupu zákonodárce, který opakovaně, formálně jednorázově, ale přitom de facto natrvalo a toliko na základě v podstatě obecně formulovaných důvodů, bez důvodu zvláště závažného, usiluje o změnu daných platových pravidel, spatřuji formu porušení obecné zásady právní pacta sunt servanda a neproporcionální protiústavní zásah do legitimního očekávání těch, pro něž byly již určité podmínky na dobu neurčitou formulovány.“

Časy se však mění.

Postupem doby jsem dospěl k jistým pochybnostem. V odlišném stanovisku k nálezu ze dne 2. 8. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 16/11 - diktovaném mimochodem po telefonu z opuštěného zákoutí vodáckého tábořiště při řece Ohři - jsem zdůraznil, že „otázka soudcovských platů se táhne jako červená niť oběma dekádami činnosti Ústavního soudu. Stalo se již zvykem, že čas od času je rekapitulován dosavadní vývoj judikatury, přičemž nelze přehlédnout ani to, že i já jsem prošel za dobu svého působení u Ústavního soudu jistým názorovým posunem. Předpokládal jsem a vnitřně jsem si uzavřel, že poslední tečkou pro mne bude nález ve věci sp. zn. Pl. ÚS 12/10 ze dne 7. 9. 2010 (N 188/58 SbNU 663; 269/2010 Sb.), v níž jsem byl soudcem zpravodajem.“

V témže disentu jsem vyslovil přání, „aby věc soudcovských platů dospěla do jisté konstantní konsenzuální pozice, k níž je nesporně potřeba, namísto hledání variant "nepřátelských", nalezení konsenzu.“

Dodal bych nyní ještě dvě podstatné skutečnosti.

Předně, oproti případu, o němž bude řeč, šlo tehdy o snižování či zmrazování platů zákonodárcem z popudu moci výkonné formou ústavně nekonformních zákonů a nikoliv o nároky soudců ve smyslu platné právní úpravy a v intencích rozhodnutí Nejvyššího soudu.

Za druhé, měl jsem tehdy na mysli skutečný a spravedlivý konsenzus...

Pojďme však k meritu věci.

Na imperativu biblického citátu z 10. kapitoly Evangelia svatého Lukáše: „Hoden jest dělník mzdy své,“ se v zásadě křesťan i marxisticko-leninskou ideologií nevyléčitelně infikovaný nešťastník shodují. Rozdíl je však v tom, kdo je kým považován za dělníka.

Dovedeme si představit, jak forte by zněla kakofonie odborářských píšťalek, kdyby se ministr průmyslu a obchodu rozhodl následovat „úspěšnou“ ministryni spravedlnosti a navrhl by třeba horníkům na Ostravsku, aby uzavřeli dohodu o narovnání, podle níž by se vzdali po pár měsících nevyplácené mzdy?

Odvážil by si tamtéž někdo tvrdit, že rozsudek, jímž by byl takový nárok přiznán, je – a teď si, prosím, vskutku všimněte uvozovek, neb to v žádném případě není z mojí hlavy – „nepřípustně retroaktivní“?

Nemohu si pomoci, ale za použití gramatického výkladu je podle kořene slova dělníkem každý, kdo něco dělá, přičemž není nikde řečeno, zda jde o činnost manuální či duševní.

Zdá se však, že k neporozumění došlo i ohledně obsahu dalších pojmů či institutů.

Narovnání je z pohledu práva, jež bývá někdy označováno jako jednoduché, institutem, který má sloužit k narovnání sporu.

Jaký spor však je veden mezi státem a soudcem, který o doplatek platu nežaloval a ani žalovat nehodlá?

Neškemrá pak, byv k tomu více či méně postrkován z Ministerstva (ne)spravedlnosti a „špičkami“ české justice, nejeden předseda soudu potupně u některých dveří soudcovských kanceláří z jiného důvodu?

Není návrh tzv. dohody o narovnání, kterou by měl soudce podepsat, spíše vzdáním se nároku?

Onen marxisticko-leninskou ideologií nevléčitelně infikovaný nešťastník mi jistě přisvědčí, že podle zákoníku práce z r. 1965 se pracovník nemohl předem platně vzdát svého nároku.

Právní historik, ba i sběratel starých cedulí, by mohli dodat, že v mocnářství se žebrota trestala...

Jsou ti, kteří bez jejich mandátu za soudce vyjednali vzdání se nároku a nyní k němu soudce tlačí, nezávislí?

Jak by asi postupoval klient, v jehož plné moci by za něj bez jeho pokynu advokát vzdal zpět žalobu po uplynutí promlčecí lhůty?

Mohla by vůbec státu vzniknout škoda, plnil-li by soudcům podle svého vlastního zákona?

Není dojednaný postup pouhým teatrálním gestem, které se má shodně líbit podesáté odsouzenému recidivistovi, ministru financí, těm, kdo neuspěli v civilním sporu, starým strukturám, jimž si nikdo netroufl sáhnout na vyšší důchod, a v neposlední řadě všem nepřejícím a závistivým voličům?

Soumrak soudcovské nezávislosti tak ostudně přichází primárně z nitra justice samotné.

Být soudcem, cítil bych se nespravedlivě ošizen a zklamán.

Kde zůstala úcta k nezávislému soudnímu rozhodnutí, konkrétně k rozhodnutí Nejvyššího soudu?

Přestala se vnímat důstojnost soudcovského stavu?

Stane se *Kuhhandel* bez přímé účasti protagonistů novou praktikou v terénu bezmoci soudní?

Vybavila se mi scéna z románu *Devadesát tři*.

Lodník, jemuž se utrhlo v podpalubí dělo, byl nejprve vyznamenán za to, že je chytil a znovu uvázal, poté odsouzen k trestu smrti. Victor Hugo uzavírá nad Lantenacovými rozhodnutími kapitolu Váhy mají dvěisky slovy:

„Stařec, stále ještě opřený o hlavní stěžeň, založil ruce a přemýšlel.

Boisberthelot na něj ukázal ukazovákem levé ruky a pošeptal de La Vieuvillovi:

„Vendée má vůdce.““

Český soudce má být ošizen o obdobnou možnost.

Nejprve přijmout doplatek platu a pak jej třeba státu z vlastní vůle a dobrovolně darovat. Možnost podpořit dodatečně finančním darem náklady na restaurování sochy Spravedlnosti na průčelí budovy Ústavního soudu se přímo nabízí.

Konec konců, alespoň jedna nepošramocená Spravedlnost by tak v Joštově ulici zaručeně zůstala...

JUDr. PhDr. Stanislav Balík,
advokát, bývalý soudce Ústavního soudu

Názor byl publikován v rámci vydání EPRAVO.CZ Digital - březen 2015.

EPRAVO.CZ Digital si můžete stáhnout ZDARMA na App Store a Google Play, a to přímo z Vašeho tabletu či chytrého telefonu. Pokud máte již aplikaci staženou, postačí si stáhnout pouze nové vydání. Využít můžete také webový archiv starších čísel na adrese tablet.epravo.cz.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [LEAGLE.ONE: Triangle Family Office #12: Skrytá slabina úspěchu: zakladatelský paradox v řízení bohatství](#)
- [Prémiový rezidenční komplex Bakers Court přináší na realitní trh komfortní bydlení s 5* službami](#)
- [ESG Simple jako praktická opora pro ESG reporting malých a středních podniků](#)
- [Partner BBH Tomáš Sedláček obdržel prestižní ocenění „Lawyer of the Year“ na IFLR Europe Awards 2026 v Londýně](#)
- [LEAGLE.ONE: Kdo pomůže dětem vybrat správnou cestu, když dnešní profese zítra nemusí existovat?](#)
- [Jindřich Fuka novým advokátem Aegis Law](#)
- [LEAGLE.ONE: Advokacie po nástupu AI: Kdo se přizpůsobí, získá náskok. Kdo ne, může zůstat pozadu](#)
- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [Český Deloitte Legal posiluje: Jiřina Procházková jmenována CE partnerkou](#)
- [V lednu přišel šok. Ze seznamu zmizely tisíce soudních překladatelů](#)
- [LEAGLE.ONE: Triangle Family Office #11: Mezigenerační převod majetku: Největší chyba je neudělat nic](#)